

CLAUSTRE

ELNA

UN XIC D'HISTÒRIA

Els autors antics només coneixen Elna sota el nom d'Il·liberis, que significa "Vila Nova". A l'època preromana, Il·liberis és una ciutat prestigiosa, que juga un paper preponderant.

Al segle IV, la vila pren el nom de CASTRUM HELENÆ, belleu en l'honor d'Helena (santa Helena), mare de Constantí el Gran i àvia de l'emperador Constant que hi serà assassinat l'any 350.

Al segle V, l'imperi romà se disgrega sota envestides germàniques (alans, sueus, vàndals). A partir de l'any 413, el territori és sota dominació dels visigots. La ciutat esdevé la seu d'un bisbat envers l'any 568. Els àrabs, després de la conquesta de la península ibèrica, passen els Pirineus i ocupen el Rosselló el 719; s'hi mantindran fins cap a l'any 770.

La catedral és consagrada l'any 1069. El 1150, els habitants van rebre l'autorització de fortificar llur ciutat que fou assetjada i presa (o que se rendí) quatre vegades dins la seua història: per Felip l'Ardit el 1285, després per Pere IV d'Aragó el 1344, per Lluís XI el 1474 i per les tropes de Lluís XIII l'any 1641.

A partir del segle XIV, la seua activitat econòmica va declinar en profit de Perpinyà. El 30 de juny del 1602, la seu episcopal fou transferida d'Elna a Perpinyà, així com les relíquies de Santa Eulàlia i Santa Júlia, patrones de la ciutat.

L'any 1659, la ciutat, amb Rosselló, passa a França amb el Tractat dels Pirineus. El 1680, Lluís XIV ordena la destrucció de les muralles.

A l'inici del segle XX, l'escultor Aristide Maillol realitza el monument als Morts de la vila, la Pomona. El pintor d'Elna, Esteve Terrus, acull Matisse i els seus amics Derain, Camoin, Marquet i Manguin, afavorint així naixement del fauvisme.

LA CATEDRAL (segle XI)

El seu pla és basilical (tres naus): la nau principal i les dues naus laterals sense creuer s'acaben per una àbsida i dues absidioles que formen volta en volta de mitja cúpula. El cor de dos nivells comportava una cripta que va ser omplerta al moment de la instal·lació del baldaquí l'any 1724 i del qual subsisteix, a l'exterior; l'absidiola. Una volta de mig punt (segle XII) reforçada per arcs tarals, ha reemplaçat la coberta de fusta d'origen (les traces de l'emplaçament de les bigues són visibles en l'arc diafragma que domina l'orgue). El doblement dels pilars va ser necessari.

La nau lateral sud ha estat transformada per l'adjunció a diferents èpoques (fi del segle XII-XIV) de capelles en les quals l'evolució de l'art de la volta gòtica és visible. Alguns capitells de les semicolumnes daten del segle XI. En el jardí de les àbsides, podem veure la base d'un absis gòtic (segle XIV) inacabat, falta de diners.

EL CLAUSTRE Sentit de la visita, d'Est a Oest

El claustre d'Elna és l'un dels rars grans claustres romànics. Iniciat al fin de l'art romànic i continuat al llarg del període gòtic, aplega, sota una unitat arquitectural romànica, una certa diversitat d'escultura malgrat una forta voluntat de continuïtat de l'obra. Edificat en marbre blanc viat de blau de Ceret, forma un quadrilàter irregular, adossat al costat nord de la catedral, que mena a **les sales capitulars*** i a la capella de Sant Llorenç, avui museus d'història i d'arqueologia.

GALERIA SUD Fi del segle XII

Les escultures d'aquesta galeria són lligades a les darreres actes de l'activitat dels tallers romànics rossellonesos. Se caracteritza pels seus ernes quasi exclusivament simbòlics: vegetals (palmetes, acants) i animals (lleons, **grius***, isards, sirenes). Tanmateix s'hi troben algunes escenes historiades, més rares. El treball dels detalls és precís, el resultat sec i nerviós, els volums harmoniosos.

- 1 Escena del Quo Vadis, treta de la vida de sant Pere : l'apòstol és de genollons davant del Crist que el beneeix ; en el costat més llarg, sant Pau en el camí de Damasc : entre els seus companys, cau, encegat, mentre la mà de Déu apareix dins la nuvolada.
- 2 La creació de l'Home : Déu modela Adam dins el fang, treu Eva de la castella d'Adam, el Pecat original.
- 3 Dos medallons en els quals un lleó i un griu s'oposen i dos paons afrontats.

La volta de **creueria d'ogives*** ha reemplaçat la coberta primitiva. A l'arrencada de les arestes de la volta, baixos relleus representen la Passió i la Resurrecció de Jesús. Tot al llarg de la galeria, pedres tombals i **epitafis*** de bisbes i de canonges.

La porta gòtica d'entrada de la catedral és de marbre blanc i vermell, amb ferramentes de ferro forjat de tradició romànica.

GALERIA OEST Inici del segle XIII

Els pilars i els capitells s'inspiren dels de la galeria sud. Alguns capitells amb tema vegetal adopten un vocabulari gòtic. En la paret interior, algunes pedres tombals. Les voltes són damunt de una creueria d'ogives que cauen del costat de la paret sobre **cudellànties*** (segle XIII).

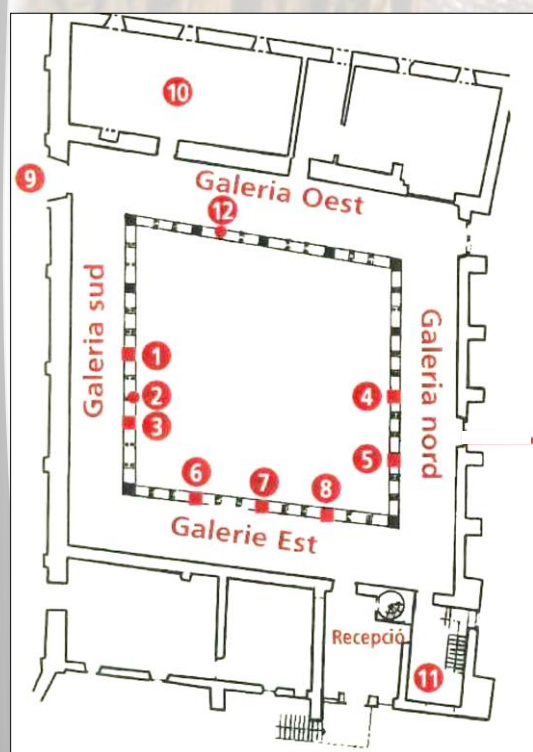
GALERIA NORD Meitat del segle XIII

Uns capitells encara són clarament inspirats de l'època romànica, altres són nous, amb una llarga plaça als temes vegetals.

- 4 Martiri de Santa Eulàlia, patrona de la catedral. Aquesta jove cristiana noble de Mèrida va ser persecutada. Va ser sotmesa al mateix sort que el Crist per haver refusat de renegar la seua fe.
- 5 «Els cavallers davant d'un rei » : aquesta escena enigmàtica (els Mags davant d'Herodes ?) se repeteix per tercera vegada en aquesta galeria.

GALERIA EST Inici del segle XIV

Edificada vers els 1315-1325, aquesta galeria segueix l'arquitectura romànica del claustre amb una habilitat perfecta de l'arquitectura i de la tècnica gòtica. Una plaça preponderant és donada a les composicions historiades.

- 6 Escenes que illustren la vida del Crist: Anunciació i Visitació, naixença de Jesús, Anúncia feta als pastors, els Reis Mags al rei Herodes.
- 7 Els Reis Mags: els Mags seguint l'estel, Adoració dels Mags, Somni dels Mags, Massacre dels Innocents.
- 8 La infància del Crist: fugida a Egipte, circumcisió, Jesús al temple amb els doctors de la llei, Dormició de la Verge, encontre del Crist ressuscitat amb Maria Magdalena.

Als angles interiors de cadascuna de les galeries, els quatre evangelistes dominen llur símbol: Lluc i el brau, Mateu i l'àngel, Marc i el lleó, Joan i l'àguila.

LLEGENDA PLÀNOL

Galeria sud

- 1 Quo Vadis (2on pilar)
- 2 La gènesi
- 3 Lleó, griu, paons (3er pilar)

Galeria Oest

- 12 La gènesi

Galeria nord

- 4 Martiri de santa Eulàlia (1er pilar)
- 5 Escena de cavalleria (3er pilar)

Galeria est

- 6 La Nativitat (1er pilar)
- 7 Els Reis Mags (2on pilar)
- 8 La fugida a Egipte (3er pilar)
- 9 Entrada de la catedral/ Porta gòtica segle XIV
- 10 Museu d'història
- 11 Museu d'arqueologia

LÈXIC

SALA CAPITULAR: sala on se tenien les reunions dels canonges, o capitol.

GRIU: animal mitològic de l'Antiguitat amb cos de lleó, cap i ales d'àguila.

CREUERIA D'OGIVES: principi constructiu de la volta gòtica ; dos arcs entrecreuat (les ogives) serveixen d'estructura i de suport a la volta.

PERMÒDOL: pedra fent sortint, destinada a suportar alguna cosa : biga, cornisa...

CULDELLÀNTIA: pedra sortint en forma de piràmide invertida que serveix a suportar la caiguda d'un arc, de nervadures, de voltes...

EPITAFI : inscripció funerària.

Gràcies per tornar aquest document a la recepció, un cop acabada la visita.